

Vatra veche ⁵

Vatra veche

Români din toate țările, uniți-vă!

Lunar de cultură * Serie veche nouă* Anul XI, nr. 5 (125) mai 2019 *ISSN 2066-0952

VATRA, Foaie ilustrată pentru familie (1894) *Fondatori I. Slavici, I. L. Caragiale, G. Coșbuc
VATRA, 1971 *Redactor-șef fondator Romulus Guga* VATRA VECHE, 2009, Redactor-șef Nicolae Băciuț

Miron Duca, Peisaj

Memoriile unui ambasador „roșu”

Gradarea a trei nuanțe de gri

O carte de debut într-o nouă ediție, după peste douăzeci de ani

Gradarea a trei nuanțe de gri (Kristiane Kondrat: **Abstufung dreier Nuancen von Grau**. Roman, Mit einem Nachwort von Christina Rossi, danube books Verlag, Ulm, 2019, 156 p.) este primul roman al Kristiane Kondrat, pseudonimul Aloisiei Bohn, născută în 1938 în Reșița, ales spre a se apăra de tentacolele securității. Autoarea a studiat filologia, facultatea de germană-română din Timișoara și, din 1973, s-a stabilit în Germania, la început în Olchingen (în apropiere de München) iar actualmente trăiește în Augsburg, deci tot în landul Bavaria. Aici a publicat la rubrica foileton a marilor cotidiene *Frankfurter Allgemeine Zeitung* și *Süddeutsche Zeitung*, sub pseudonim. Cartea de față a apărut inițial în 1997 la o altă editură, Quell, din Stuttgart, editură falimentară după doar doi ani, iar acum, revăzută și pre-văzută cu o postfață semnată de Christina Rossi, reapare, în condiții grafice mai elegan-te, la editura danubebooks din Ulm.

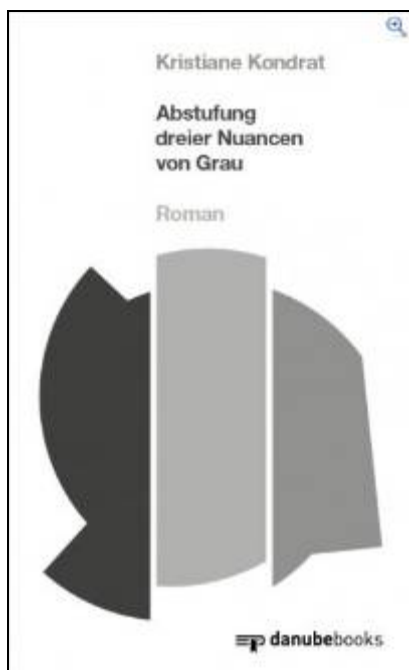
De semnalat că, între timp, autoarea a mai publicat următoarele patru cărți: *Cireșe păsărești* cu subtitlul "Amintiri din copilărie din ținutul bănățean muntos", 2000, "O literă mare cade de pe perete" (poezii), 2014, *Anastasius și alți cetățeni*, 2013 și *Urechea acului*, 2018.

Romanul ei este o lungă confesiune. Victima, traumatizată adesea, nu mai sesizează diferența dintre imaginație și realitate. Ea duce o existență larvară pe patul spitalului de ortopedie din Vest și în sălile de așteptare. Cartea pare, în aceste prime pagini, o palidă copie a romanului lui M. Blecher „Întâmplări din irealitatea imediată“.

Alteori întâlnim inflexiuni din Kafka și, pe alocuri, chiar accente onirice.

Bolnava dispare, pur și simplu, de la spitalul de ortopedie, și rățăcește, în cărji, prin oraș.

Despre România vorbește atunci când invocă teama ce o avea împreună cu prietena ei, Delia, de securitate, și redă o vizită făcută în țară, când, la o înghesuială, i se fură poșeta și carnețelul cu adrese, din mână.

Revenirea, după mai mulți ani, este un minunat prilej pentru personajul-autoare de a evoca unele întâmplări.

Autoarea se complace în a descrie lungi călătorii cu tramvaiul sau cu trenul până la stația terminus, minunat prilej de meditație și ciudată visare.

Evocarea scurtei povești de dragoste cu Egon din Germania ar trebui să apară ca o oază de lumină în peisajul cenușiu al romanului, dar este întunecată de teama de securitate, care îi cere lui Egon, acolo, informații despre ființa iubită și îi percheziționează casa, iar ei, i se trimit scrisori de amenințare în plicuri verzi, trase la computer, și mai apoi i se fac vizite în locuință, în absența ei. Este pentru o vreme urmărită de așa-numitul Müller, care putea citi de la distanță cuvintele rostite, după mișcarea buzelor.

În țară i se aduse acuzația gravă de a fi „nedispusă la cooperare“.

România este, pentru povestitoare, „vechea nouă patrie“, iar Germania, „noua veche patrie“.

Deși corespondența și-o canalizase pe adresa verișoarei unei prietene, după ce aflase de la Egon că Müller deține a doua cheie de la cutia poștală, primește și acolo un plic voluminos cu poze în alb-negru și cu textul „SFÂRȘIT“.

Primind o scrisoare care a fost deschisă și relipită, se întreabă cine au fost cei care au vrut să știe totul, cei din partea aceasta sau cei din partea cealaltă a cortinei de fier, sau ambele

părți au făcut-o, încredințate fiind, că sunt îndreptățite să o facă.

„*Noua noastră patrie ni se prezintă ca o gradare a trei nuanțe de gri*“ (s.n.), se consemnează la pag. 108.

Dezlegare misterului urmăririi eroinei se face spre final, când este relatată prietenia ei cu Manfred, studentul de la politehnică, în timpul liceului, în locul căruia vin la întâlnire doi polițiști care o duc la poliție, unde i se cere să spună tot ce știe despre noul ei prieten, o bat fiindcă ea tace și este dusă apoi într-o cameră mică de spital. Este eliminată apoi din liceu, iar mai târziu, când s-au limpezit apele, are dreptul să urmeze liceul, însă în altă localitate. Manfred, care simpatiza cu „Solidarnost“, a fost arestat, apoi grațiat, și luca acum într-un birou, renunțase definitiv la studii.

În final, naratoarea face largi volute cu patinele pe gheață, fericită și eliberată, fiind acesta simbolul descătușării, al regăsirii liniștii interioare.

În postfața sa intitulată "Un manuscris în palton" (pp.152-156) Christina Rossi consideră cartea de față drept "un roman etern" (p.155) și scoate în evidență faptul că deși autoarea a fost adesea integrată între Herta Müller și Marlen Haushofer, opera celei din urmă i-a fost necunoscută acesteia la plecarea din țară, când a dus cu sine manuscrisul romanului cusut în căptușala paltonului, ca literatură de sertar, ce-i drept într-o formă incipientă, care a suferit apoi o serie de modificări ulterioare, iar Herta Müller la ora aceea încă nu-și scrisese opera. De fapt, constată aceasta, octogenara autoare se referă la Nathalie Sarraute, atunci când vorbește despre procedura propriei scriituri (p.155).

Trebuie consemnat faptul că romanul este surprinzător de bine scris și că aduce o serie de informații interesante pentru generațiile următoare cu privire la modul brutal în care acționau cei de la securitate, fiind, prin urmare, și un document de epocă, alături de cărțile Hertei Müller.

De aceea considerăm că traducerea și publicarea la o editură din țară a romanului octogenarei autoare originară din Banat ar fi un gest firesc și necesar.

MIRCEA M. POP